

Ert referensnummer: FI2025/00650

Europeiska kommissionens förslag till ändringar av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/956 om inrättande av en mekanism för koldioxidjustering vid gränsen

Svemin är branschorganisationen för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Svemin representerar cirka 70 företag med drygt 15 000 anställda inom produktion, prospektering och teknik som vi benämner det svenska gruvklustret. Medlemsföretagen finns i hela landet. Metallgruvorna är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen medan kalkstensfyndigheterna främst finns på Gotland.

Bakgrund

Syftet med EU:s mekanism för koldioxidjustering vid gränsen (CBAM) är att förhindra koldioxidläckage och skapa mer jämlika konkurrensvillkor mellan EU och länder med lägre klimatkrav. Systemet förutsätter att importörer av CBAM-varor (järn/stål, aluminium, cement, gödsel, vätgas och elektricitet) kan verifiera utsläppen från sina leverantörer vilket är både komplicerat och förenat med administrativa kostnader. Föreliggande remiss handlar om förenklingar av CBAM som EU-kommissionen föreslagit för att värna europeisk konkurrenskraft. Förändringar som bland annat innebär sänkta årliga tröskelvärden på 50 ton vilket enligt kommissionen innebär att cirka 90 procent av importörerna undantas från CBAM. Huvudsakligen handlar det om små och medelstora företag samtidigt som runt 99 procent av de inbäddade utsläppen fortfarande omfattas av CBAM.

Svemin står bakom EU:s målsättning att nå klimatneutralitet till 2050 och ett fungerande CBAM utgör en viktig del i arbetet, i synnerhet för att undvika koldioxidläckage. Det vill säga risken med att produktion genomförs på andra platser än EU till följd av att energi- och klimatkostnaderna är betydligt lägre i tredje land. Svensk och europeisk gruvindustri representerar en industri som är särskilt utsatt för denna risk då vi är pristagare på en världsmarknad med produkter som är fullt utbytbara. CBAM måste därför utformas för att värna inomeuropeiska industrier vars produktionskostnader är högre än icke-europeiska till följd av EU:s klimatregelverk, både för deras konkurrenskraft på den inre marknaden och på utomeuropeiska exportmarknader där man konkurrerar med företag med betydligt lägre produktionskostnader och klimatprestanda.

Dagens situation innebär stora risker med att EU kringgås av billigare produktion i tredje länder, särskilt med koldioxidintensiva råvaror. Risker som kommer att växa kommande år när EU:s utsläppsrätter successivt stiger i pris och på sikt fasas ut. Det är mot denna bakgrund Svemins remissvar ska läsas. I korthet efterlyser vi stärkt konkurrenskraft, en europeisk exportlösning som gynnar klimatnyttig export från EU och en energipolitik som lägger grunden för låga elpriser. Basala förutsättningar för den svenska gruvindustrins framtid.

Svemins huvudsakliga synpunkter

- Svemin välkomnar att CBAM-regelverket ses över med syfte till förenklingar och minskade administrativa bördor och tillstyrker därför förslagen om sänkta tröskelvärden.
- Svemin efterlyser en hållbar exportlösning i syfte att minska riskerna för koldioxidläckage i den globala råvaruhandeln till följd av höga kostnader inom EU-zonen. Utan en kompensation för exporterade varor från EU kommer konkurrenskraften på tredjelandsmarknader att kraftigt försämrats och ersättas med mer koldioxidintensiv produktion, vilket leder till koldioxidläckage.
- CBAM bör inte utvidgas till fler varor innan en exportlösning finns på plats samt efter att nuvarande regelverk grundligt utvärderats bortom 2026. Aspekter som behöver utvärderas är eventuellt förändrade handelsmönster, kostnader för europeisk industri, påverkan på tredje länders klimatregleringar, administration och kvaliteten på utsläppsdata. I detta arbete behöver också bekämpande av deklareringsfusk ingå.

Svemin välkomnar regelförenklingar

Det råder ingen tvekan om att europeisk industri lider av stora rapporteringsbördor. Ett faktum som i sig påverkar europeisk konkurrenskraft negativt. Förändringar och förenklingar som minskar denna konkurrensnackdel bör generellt välkomnas. Föreliggande förslag om att sänka CBAM:s tröskelvärden om vilka som omfattas är ett rimligt förslag där administration minskas för en stor mängd företag samtidigt som de stora utsläppen fortfarande omfattas av CBAM.

Främja europeisk export och klimatnytta

Det ligger självfallet i vårt intresse som bransch att stärka vår exportmarknad, men det ligger också i klimatpolitikens intresse att EU och Sverige har en fortsatt konkurrenskraftig industri. Exempelvis är produktion av metaller och mineral i Sverige mellan 60–90 procent mindre utsläppsintensiv än motsvarande produktion internationellt. Detta mycket tack vare det näst intill fossilfria elsystem vi har i Sverige i kombination med de stora investeringar som görs i klimatåtgärder i form av elektrifiering, digitalisering och utveckling av nya insatsvaror, processer och utrustning. Samtidigt innebär ETS prissättning av utsläpp inom EU, samt utfasning av fri tilldelning, att europeiska företag drabbas av ojämn konkurrens från företag i länder med mindre strikta klimatregelverk. CBAM är i detta sammanhang en viktig del av EU:s politik för att motverka att minskade utsläpp inom EU neutraliseras av ökande utsläpp utanför EU.

Den stora frågan för svensk gruvindustri är att komma åt de verkliga riskerna för koldioxidläckage på den inre marknaden och ojämlig konkurrens för export utanför EU. Det senare genom någon form av exportlösning. Företag som exporterar råvaror/metaller från EU har betydligt högre kostnader på grund av stigande koldioxidpriser. Kostnader som kommer att öka än mer när importen av CBAM-varor läggs till. Risken är uppenbar att EU kringgås av tredje länder i den globala råvaruhandeln, särskilt med koldioxidintensiva råvaror. Utan en kompensation för exporterade varor kommer konkurrenskraften på tredjelandsmarknader att kraftigt försämrats och ersättas med mer koldioxidintensiv produktion, vilket leder till koldioxidläckage.

Svemin efterlyser en skyndsam och robust lösning för att stärka exportkonkurrenskraften för europeisk gruvindustri oavsett om de omfattas av CBAM eller inte. Detta skulle exempelvis kunna uppnås genom att etablera "negativa" CBAM-certifikat vid gränsen som ersätter producenten för de koldioxidkostnader som uppstått vid produktionen av en exportvara som inte debiteras på samma nivå på exportmarknader. Därtill anser vi att en exportlösning behöver finnas på plats innan kommissionen lägger fram förslag om att eventuellt utvidga CBAM till fler varor.

Bekämpa bedrägeri och deklareringsfusk

Vi ser allvariga risker med att fuska gällande deklarerering av korrekta CO₂-data. Ett tydligt exempel är cement som CBAM-vara. Om en CO₂-intensiv cement rapporteras korrekt ligger utsläppsnivån på 780 kg CO₂ per ton cement. Detta innebär att den, beroende av ETS-priset, kommer att ha totala CBAM-förpliktelser på upp till åtta miljoner euro för hela försändelsen/fartyget. Om samma CO₂-intensiva cement felaktigt deklarereras som lågkoldioxidcement, med en utsläppsnivå på 160 kg CO₂ per ton cement, kommer dess totala CBAM-förpliktelser för ett fartyg att uppgå till cirka en och en halv miljon euro. En skillnad på 6,5 miljoner euro och det bara på en fartygslast. Med andra ord ett mycket starkt incitament att deklarerera fel. En risk som behöver hanteras.

Svemin ser behov med att fortsätta arbetet med att säkerställa robust CBAM-rapportering i allmänhet och strikta regler för att ackreditera verifierare i synnerhet. Detta i syfte att upptäcka och sanktionera bedrägeri och underrapportering av CO₂-innehåll bland verifierarna.

Stockholm, [datum som ovan]

Maria Sunér

VD Svemin

Joakim Aspeheim

Ansvarig Energi, Klimat och Transport, Svemin